

„Danskere”

ET NYHEDS- OG OPBYGGELSESBLAD FOR DET DANSKE FOLK I AMERIKA, udgivet af Danish Lutheran Publishing House, Blair, Nebraska.

„Danskere” udgaa Onsdag i hver Uge. Pris pr. Aargang: De Forenede Stater \$1.50. Udlandet \$2.00. Bladet betales i Forskud.

Bestilling, Betaling, Adressforandring etc. med Undtagelse af Bidrag til Bladets Indhold adresseres DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebraska.

Alle Bidrag til Bladets Indhold — Korrespondancer, Afsendinger og andre Artikler — sendes til dets Redaktør: A. M. ANDERSEN, Blair, Nebr.

Entered at Blair Post office as second class matter.

Acceptance for Mailing at special rate of postage, provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on July 8, 1918.

Advertising rates made known upon application.

I Tilfælde af, Bladet ikke modtages regelmæssigt, bedes man klage til det stedlige Postkontor. Skulde dette ikke hjælpe, bedes man henvende sig til „Danskere's” Kontor.

Naar Læsere henvender sig til Folk, som averterer i Bladet, enten for at købe hos dem eller for at faa Oplysning om det averterede, bedes de altid omtale, at de saa Avertissementet i det Blad. Det vil være til gensidig Støtte.

Udeladt Underskrift. I sidste Nr., Side 3, var Underskriften under Artiklen „Den lille og den store Verden” ved Sætteens Overseelse bleven udeladt. Artiklen var af Past. Kr. Anker.

Dansk Brodersamfund har ifølge „Det danske Brodersamfund's Blad” givet \$981.70 som Julegaver til de fem danske Børnehjem i Amerika — Chicago, Ill.; Elk Horn, Ia.; Perth Amboy, New Jersey; Tylor, Minn.; Waupaca, Wis. — lige del imellem dem, \$196.34 til hver af dem. En skøn Julegave til en god Sag.

Brodersamfundet talte ifølge samme Kilde 21,642 Medlemmer den 1. Jan. 1918 og 21,444 1. Jan. 1919. Afgangen oversteg altsaa Tilgangen med 198.

En Række amerikanske Blade har med svensk Aftontidningen som Kilde meddelt, at den tyske Udenrigsminister skulde have foreslaaet, at der udnævntes en skandinavisk Kommission til at administrere Slesvig, indtil det dansk-tyske Grænsespørgsmaal blev endelig afgjort. I den Anledning oplyser det danske Udenrigsministerium, at der fra Berlin er udsendt officiel Meddelelse om, at dette Rygte saven ethvert Grundlag.

Nonner udelukkes fra Kommune-Skolen. Det berettes fra Lincoln, Nebr., at House Roll Nr. 115, der forbyder Skolelærere og Lærere til at bære Ordensdragt i den offentlige Skole, blev den 14. ds. enstemmigt vedtaget i Legislaturens lavere Hus. Det var Anderson fra Knox Co., der introducerede Forslaget for at gøre Ende paa den Skik, som i fremragende katolske Egne i Staten har været fulgt, at katolske Søstre (Nonner) engageredes som Lærere og saa brugte deres Ordensdragt i Skolen. Men da Kirkens Lov paabyder Nonner at bære Ordensdragt, saa vil Anderson-Forslaget, om det bliver Lov, udelukke dem af Skolen.

Sprogforbudet. Under 8. ds. skrev vi til vor Representant i Lincoln angaaende det Forslag, der er oppe i Legislaturen (Senate File Nr. 24) af Statsenator H. E. Siman fra Wayne County, og som forbyder Undervisning i andre Sprog end Engelsk i den offentlige Skole samt i Menighedens (parochial) Skoler og Privatskoler. Vi gjorde opmærksom paa, at vi danske Lutheranere sender vore Børn til „public school,” saa længe den varer, og at vi opfattede det omdebatterede Forslag saaledes, at det berørte blot den offentlige Skole og saadanne andre Skoler,

som træder i dens Sted, og at den saaledes lod de Par Maaneders Religionsskole, som vi holder i Sommerferien, ude af Betragtning. Saa spurgte vi: Er vi ret paa det eller ikke? Under 15. ds. kom der saa Svar: „I think that this includes your Summer School of eight weeks.” — Det er jo saa hans Mening, men — Enden er ikke endnu.

Vi har alle syndet. I en Redaktionsartikel angaaende den foreslaaede Nationernes Liga anslaaer „The Living Church” ifølge „The Lutheran” en ny Tone, der er meget forskellig fra nogle religiøse Blades, en Tone, der synes at have den rette Klang: „Lad os, der maa antages at repræsentere Nationens kristelige Bevidsthed, være meget aabne overfor vore Statsmænd. Diplomat Verden over har hidtil ikke følt det tvingende nødvendigt at have den højeste kristne Sædeligheds-Standard i nationalt og internationalt Diplomati. Denne Mangel har ikke været indskrænket til eet Land. Amerikanerne har været mindre fristede til denne Afvigelse fra kristen Standard end de fleste andre Nationer, men vi har alle fejlet ved ikke tilstrækkeligt at have vort Religion i vort nationale Liv.”

DET LUTHERSKE MASSEMØDE I OMAHA.

Det var efter special Indbydelse fra Nebraska-Komiteens Formand, at Dsk's Redaktør var til Stede ved det lutherske Massedøde i Omaha den 11. Febr. Kun lidt fik vi Lejlighed til at meddele derfra sidste Onsdag, saa vi her skal meddele lidt mere.

Mødets Opgave var ret og slet at vække Interesse og Begejstring for den Kampagne, som er begyndt i denne Uge for at rejse et Fond paa \$500,000 til Rekonstruktionsarbejde blandt Trosbrødre i de af Krigen hærgede Lande.

Vi vil ikke forsøge at referere Talerne ved Mødet, blot fortælle lidt derfra. Det var mange repræsentative Lutheranere, vi mødte der, ledende Mænd i forskellige Samfund, og alle syntes de at glæde sig over, at Lutheranerne kunde samles og lægge Kræfterne sammen om en saa stor og herlig Opgave som den foreliggende. Men det var jo kun de to Talere fra Østen, der fik Lejlighed til at udtale sig udførligere om Opgaven.

Præsten ved den svenske luth. Immanuel Kirke, Pastor Chinlund, ledte Mødet. Efter en Sang af Forsamlingen og en ditto af et mægtigt Sangkor introducerede han Dr. Mees, Præsident for Capital University, O. Denne talte saa først og med megen Varme om, hvad vort Land havde været kaldt til at udføre derovre i Frankrig, og saa paaviste han, at der nu udgik i meget højere Kald til os Lutheranere i dette Land til at udføre et opbyggende Barmhjertighedsarbejde blandt dem at vore lidende Trossøskende, der ved Krigen var bragt paa Fortvivlelsens Rand.

Atter en Korsang, og saa introduceredes Past. Laur. Larsen, National Lutheran Councils Sekretær og dens Repræsentant overfor Regeringen i Washington. Hans Tale var særlig aandsbaaren; den bar Præg af sand Kærlighed til og Forstaaelse af den Sag, der arbejdes for.

Paa Vejen til Omaha var vi kommen i Samtale med en Præster fra Byen og hans Svigerdatter om det kirkelige Rekonstruktionsarbejde derovre i Europa, og de syntes, det var svært at blive fortrolig med Tanken om at hjælpe Tyskerne. Vi fortæller dette for at fremhæve, at ved Mødet i Omaha fik vi Forstaaelse af, at det langt fra fortrinsvis er Tyskerne, eller Lutheranere i Tyskland, man tænker paa at hjælpe. Det er

derimod fortrinsvis Lutheranere i Frankrig og i Østersøprovinserne, man vil hjælpe.

Faa har kendt til den lutherske Kirke i Frankrig. Den første lutherske Gudstjeneste, fortalte de os, blev holdt i Paris i 1621, og den første lutherske Menighed organiseredes der i 1628. Siden den Tid har der levet en luthersk Kirke i Frankrig.

Der er to Grene af den, den ene er i Paris, hvor der findes intellektuelle Mænd og Kvinder i den, Videnskabsmænd, Jurister og Mænd, som indtager høje Stillinger i Regeringen, den anden er i Montbeliard i Østfrankrig langs Elsasgrænsen, hvor Kunstnere, Landmænd og Fabrikarbejdere har nedsat sig, og hvor de opbyggede henvend 50 lutherske Kirker. De skal endog date sig saa langt tilbage som til Reformationens Begyndelse.

I 1872 led den lutherske Kirke i Frankrig voldsomt, da Elsas-Lothringen tabtes for Frankrig. Man mener, at der dengang var omkring 300 Præstekald og henvend 300,000 Kirkemedlemmer i Frankrig, og der var et godt teologisk Fakultet i Forbindelse med det store Universitet i Strassburg.

Her led den lutherske Kirke i Frankrig et uhyre Tab. Men de faa trofaste tog sig sammen og organiserede sig paa en ren luthersk Bekendelse.

Men i 1906, da den franske Regering løste Baandet mellem Stat og Kirke, saa det ud, som den lutherske Kirke i Frankrig skulde gaa under. Der var 8 Præster i Algeria ved Paris, som Regeringen nægtede Understøttelse, og Kalvinisterne rakte Armene ud imod dem. Hvad skulde de gøre?

Men saa tog en Privatmand ved Midler, Caspari, sig paa at lønne alle de 8 Præster, indtil han døde sidste 9. December.

Da et Par Mænd fra vor lutherske Kirke i Amerika besøgte Frankrig i Sommer, sagde en Mand til dem:

„Vi var lige ved at give op, idet vi følte, der var ingen Trøst, ingen Hjælp, ingen Samfundsaand for os, og nu er De kommen for at frelse os. Og jeg ønsker, De skal gaa tilbage og fortælle Lutheranerne i Amerika, at det ikke var dem, der sendte jer her, men vi tror, at De kom lige til os fra vor Frelser Jesu Kristi Hjerte.”

Disse franske Lutheraneres Trang var det væsentligste, der blev fremholdt. Man mener, der er ca. 100,000 Lutheranere i Frankrig foruden Elsas, hvor deres Antal anslaaes til 300,000. I Østersøprovinserne mener man, der er ca. 9,000,000, som mestendels sorterer under den lutherske Kirke.

Der er Trang i stor Maalestok til Hjælp.

Past. Kuhns sluttede med en kraftig Appel til Indsamlerne i Nebraska.

EN AMERIKANSK LUTHERSK PROFESSOR VED VOR SKOLE.

Vi læser i Aarsberetningen, at man er paa Udkig efter en Mand som Professor i luthersk Teologi paa det amerikanske Sprog; men hvad man har gjort, hvor langt man er kommen, og hvilke Udsigter man har, faar vi intet at vide om. Og dog er dette Emne saare interessant, især i vor Tid, da vore Menigheder begynder at forlange større Brug af det engelske Sprog.

Vi hører saa megen Klage over Ungdommen, og mange af vore gamle synger Dødsange i vore Menigheder. Vi hører megen Snak om vor sproglige Uformuenhed, om vore mørke Udsigter for Fremtiden og megen anden Haabløshed. Og det værste af det hele er, at vi forlyster os i saadan Opbyggelse. I følge Profetierne er jo vort Samfunds Død nær forestaaende, og jeg mener at kunne fastslaa, at det ikke vil mangle paa Dygtighed til at holde Begravelsestalen. Men vi ikke snart kan bli-

ve enige om at holde Begravelse over denne mørke Døds og Undergangs Aand i Stedet for vore gamle lutherske Kirker, som de gamle før os har lidt og stridt for i saa mange Aar.

Til saadanne, som forlyster sig i denne mørke Aands Tjeneste, vil vi bare sige, at det forekommer os, at al saadan Tale bærer Vidnesbyrd om Selvstørhed og mangel paa Tro til vor Ungdom og Fremtid. Kristi Kirke falder saamænd ikke, fordi saadanne Aander tager Afsked med Livet.

Man kan imidlertid ikke undre sig over, at de trætte Hænder synker, og med saadanne har vi al mulig Sympathi og vil gerne hjælpe til at opløfte deres Hænder paany.

Men skal vi nu ikke til at være unge igen. Vi mindes med Glæde, hvor vore ældre Præster for 25 Aar siden begyndte med smaa Midler at bygge Skoler, Børnehjem, Forlagshus, Hospital og at drive Mission, men da var vi ogsaa unge. Skal vi nu ikke begaa den utilgivelige Dumhed at blive unge igen og saa i ungdommelig Uforstand at sætte en amerikansk luthersk Professor ind paa vor Skole? Lad saa Vissenpindene sætte sig i deres mørke Kroge og vrøvle om dit og dat, mens de ruger over deres kære Pengesæk.

Vi behøver en luthersk Professor paa det amerikanske Sprog paa vor Skole snarest muligt, som kan lære vore tilkommende unge Præster et godt amerikansk Kirkesprog; thi vore Menigheder gør mere og mere Krav paa dette Sprogs Brug. Vore unge Præster har en god og solid Grund lagt i sig, men mangler Sprogferdighed, og denne Mangel kan en saadan Mand bøde paa.

Det kan nok siges, at vore Studenter kan søge hen til andre Skoler, og det gør de ogsaa; men det er uheldigt af flere Grunde:

1. Vi maa lægge Vægt paa at faa uddannet en Præstestægt, der er af den samme Aand, Hjerte og Sindelag.

2. Vore Præsters Uddannelse maa være væsentlig paa Dansk, fordi vor Ungdom endnu, vor raske Tid til Trods, er Børn af deres danske Forældre og maa mødes paa Grundlag af dansk Aand og Tradition, omend vi maa bruge Landets Sprog.

3. Mens-Studenten vokser i Kundskab og Dannelse, maa han ogsaa vokse i Tilegnelse af det Sprog, hvorpaa han skal gøre Regnskab for, hvad der bor i ham.

Vore to teologiske Professorer er overlæssede med Arbejde og behøver mere Hjælp. Mens Prof. Vig behandler Studenten med sin bibelfaste Dogmatik, og Prof. Lang med sin Eksegese og praktiske Pastoralteologi, maa vi have en Mand fra et amerikansk, luthersk Samfund, som kan bringe et Pust med sig fra den Verden, hvoraf vore Menigheder mere og mere smittes. Det er af den allerstørste Betydning, at vore tilkommende Præster bliver sat i Stand til at skelne mellem sort og hvidt, ægte og uægte, og de holdbare og uholdbare Bevægelser, som Tiden er fuld af.

Tillad mig i al Beskedenhed at henvende et Ord til vore tilkommende Præster: „Tro ikke, at Tidens Præstegerning blandt vort Folk er afhængig af en Uddannelse paa fremmede Skoler, hvor I i Grunden kun opnaar at gøre eder selv mere eller mindre ukendelige, men den er i høj Grad afhængig af eders amerikanske Sprogferdighed.”

Jeg behøver vist ikke at sige mere, for at det kan blive klart for os alle, hvor det hæster med en amerikansk Professor. Og vort Lægfolk forstaaer det vist langt bedre, thi de driver mere og mere paa med Brugen af Landets Sprog. Men vi skal vist til at snakke noget mere om Skolekassen; thi ellers stander nok hele Maskineriet

deroppe paa Bakken, og saa gaar det galt med Præstuddannelsen. Vi maa skynde os at faa flere Mænd ud og med bedre Uddannelse; men der skal Penge til. Skal vi nu ikke prøve at blive unge paa vore gamle Dage og se Fremtiden i Møde med lige saa stort et Haab og Mod, som vore gamle Præster havde for 25 Aar siden, da de begyndte med de bare Næver. Hvorfor bliver vi saa forsigtige, naar vi bliver bedre stillede? Dersom vi ikke din Præst gør et Arbejde for Skolekassen, saa giv ham bare en Revselse, han fortjener den.

P. C. Paulsen.

BREV FRA MISSIONÆR BACH.

„Hvornaar har I Jul hos Eder?” er det Spørgsmaal, man oftest hører i disse Dage. Det er, fordi de japanske Kristne ser paa Børnenes Julefest — med Rette eller Urette ved jeg ikke — som den store Begivenhed i denne Tid. Jul og Søndagsskolefest er eet og det samme for dem, Det er den første Bro, der bygges mellem Kirken og Hjemmet i de allerfleste Tilfælde.

Vi har ogsaa haft „Jul” hos os, i Shimonoseki havde vi Fest for Søndagsskolen d. 22. Dec., i Moji den 24, og her i Dairi d. 26. Jeg siger „her” i Dairi, for vi er nu flyttet herud. Vi havde daarligt Vejr og upaalidelige Flyttemænd, saa vi kom ikke af Sted før den 24. Lillejuledag.

Dairi ligger som en Forstad til Moji, skønt den ikke er en Del af denne. Der er tre Mil, og det tager ti Minutter paa Sporvogn at komme herud. Vi har, som man ved, Søndagsskole i Dairi og en Del Kristne, sm bor her, saa det har længe været bestemt, at vi skulde flytte herud, saa vi kunde have Gudstjeneste og andre Møder i vort Hjem. Vi har dog først nu fundet et Hus, som kan bruges foreløbig, indtil Missionen en Gang kan faa Raad til at bygge et. De japanske Huse er udmærkede til at bruge om Sommeren, men det er ogsaa det bedste, man kan sige om dem.

Japanserne tænder Ild i noget Trækul i en Kasse, som staar midt paa Gulvet, sætter sig omkring den og dækker Ryggen godt til, og lader saa ellers Vejret blæse hvorhen det vil. Vi Amerikanere, der ikke har Tid til at sidde omkring Ilden og varme Fingrene, maa stoppe Hullen og Sprækkerne til, saa godt vi kan. Men jeg synes ikke, det kan betale sig for os i Længden at gaa og lappe paa de gamle Huse og saa alligevel om 5 a 6 Aar betale det dobbelte i Husleje. For den Husleje, vi betaler, kunde Missionen afbetale et godt europæisk Hus i løbet af 15 Aar med Renter og det hele.

Men nu kom jeg helt hen i en anden Gade. Vi er flyttede til Dairi af to Grunde. Den ene er, at vi paa den Maade faar et Sted at have Gudstjeneste, Søndagsskole og andre Møder. Den anden er, at Dairi nu har faaet endnu et Stød fremad, idet det er bestemt at bygge Tunnel herfra til Hovedøen. Dairi er et udmærket Sted for en Missionær at bo, da man har Shimonoseki, Moji og Hikoshima paa den ene Side og Kakuna, Tobata, Wakamatsu og Yawata paa den anden. Man kan komme med Sporvogn eller Færge til enhver af disse Steder i Løbet af en halv Time, og her bor der 400,000 Mennesker.

Kun den, der ved, hvorledes Byerne paa Pacifickysten i Amerika har vokset — de sidste tyve Aar, kan have en Forestilling om den Udvikling, Japan for Tiden gennemgaar. En overvejende Landbefolkning er i Færd med, paa nogle faa Aar at blive en overvejende Bybefolkning. Hvert Aar opsluger Hundreder af nye Fabrikker Hundreder af Tusinder af Arbejdere. Og et af de centrale Steder er netop dette Distrikt. Fabrikken i Tobata,

en By paa ca. 20,000, skal i Løbet af et Par Aar kunne skaffe Føde til 60—80,000 Mennesker. Disse Mennesker gaar fra Elendigheden og Fattigdommen paa Landet til en endnu dybere Elendighed og Fattigdom i Byerne. Thi skønt den arbejdende Klasse ligg for Tiden har det nogenlunde godt sammenlignet med forrige Tider, saa vil sikkert Konkurrencen med andre Lande nu efter Krigens Ophør gøre det endnu sværere end før for Arbejderne. Det paastaas af dem, der kender til Sagen, at man kan ikke lave Manufakturvarer saa billigt i Japan, som man kan f. Eks. i Amerika.

Alt dette er af stor Betydning, men der er noget, som er af endnu større Betydning, og det er, at Japan er ved at miste sin Tro paa de gamle Guder. Der arbejdes af alle Kræfter fra Hedenskabet Side paa at holde Liv i det gamle. Der arbejdes fra Vantroens Side paa at gøre al Tro til Overtro. Hvis ikke Kristendommen giver Japan Lys og Liv, saa er jeg bange for, vi vil se det frygtelige Syn, at Folk uden Tro opdager deres egen Magt og vil skaffe sig Ret. Et saadant Syn har Verden set mere end en Gang, og det er uhyggeligt. Vil du være med til at sende dem Lys?

Et Lyspunkt hernede er altid Børnene. Vi havde 65 af dem samlede i vort Hjem i Søndags. Halvdelen af dem var fra den gamle Søndagsskole, men Børn som bor her omkring. Der var saaledes omkring 30 nye Elever. Vi vil herefter have to Søndagsskoler i Dairi, idet vi fremdeles holder den ogsaa paa det gamle Sted.

Efter Søndagsskolen havde vi Gudstjeneste, som ledtes af Pastor Matsumoto, medens Pastor Nielsen prædikede. Vi har bestemt at begynde med at have en ny til at prædike hver Søndag i Januar, saaledes at den næste bliver Yonemura, derefter Winther, og tilsidst Miura. Derefter faar jeg Lov til at prøve en Gang, men det bliver jo endnu kun nærmest Oplæsning af en Prædiken. Det er ikke saadan saa lige til at prædike paa japansk, kan jeg nok se. Men man kan vel ogsaa være bekendt at oplæse sin Prædiken, naar det ikke er i Amerika.

Kort før Jul havde vi den fjerde Daabshandling i Moji og omtrent ved samme Tid den første i Tobata. I denne By er der nu fem Kristne, et gammelt Ægtepar fra Kurume og et Par unge Folk fra Miuras Virksomhed paa Hikoshima (nær Shimonoseki). Vi venter paa bedre Raad til at leje et Hus der til Søndagsskole og Møder. Vilde det ikke være muligt at samle nogle Tusinde Dollars til at bygge smaa Huse paa et eller to Værelser til Søndagsskole, saa vi ikke havde den Hindring altid, at „der er ikke noget Hus at faa.” Vi maa altid tage det Hus, vi kan faa, i Stedet for at komme til det bedste Sted. Om nogle faa Aar vil det være umuligt at bygge og vanskeligt og dyrt at leje, om vi i det hele taget kan leje. I Osaka og Tokyo maa man betale 30 a 40 Dollars om Maaneden for et Hus.

I Shimonoseki har Møderne ikke været saa godt besøgte i den sidste Tid. En Del af de Kristne er bortrejst, og der har ikke været saa mange til Daab. Kapellet ligger ikke paa et godt Sted, naar der er Tale om at samle en Menighed, idet det ligger i en Gade, hvor mange pøne Mennesker ikke holder af at komme. Man kan let komme til at tales ilde om i Japan, om man gaar for ofte hen i visse Gader. I kan ikke forestille jer der hjemme, hvor raadent det er her under Forgyldningen. Men her er Spørgsmaalet igen: Hvor skal vi faa Midler fra til at bygge paa et godt Sted. Vi synes sommetider, al Taalmodigheden brister nok snart hos jer derhjemme. Vi vil have flere og flere Penge og bliver aldrig met.